

2018-09-23

BILAGA 2.d.4

Tillhör kompletteringen (december 2018) av ansökan om förlängd koncession för 400 kV-ledning Hallsberg – Stenkullen.

Beskrivning kommunala intressen kulturmiljö, Hallsberg, Mariestads, Töreboda, Vara och Vårgårda kommuner.

Kulturmiljöintresse	Beskrivning, något förkortad	Kommun
33a. Odlingslandskapet Tystinge-Skrubby	Kuperat odlingslandskap med anor från förhistorisk tid. Områdets långa historia av mänsklig bosättning speglas i landskapet av ett stort antal fornlämningar. Här finns bl a hällkistor, stensättningar, högar och domarringar. Stort gravfält vid Skrubby med 25 högar och 100 stensättningar. Om äldre tiders jordbruk vittnar ett flertal odlingsrösen och stengärdesgårdar. Inom området finns välbevarade gårdar, både utflyttade och såna som ligger kvar på oskiftade lägen på gamla bytomten. Flera byggnader från 1700-talet finns bevarade, i Odensvi och Ybby. Vanlig byggnadsform är Närkestugan. Kulturlandskapet Tystinge – Skrubby har ett öppet odlingslandskap där åkrarna följer förkastningen, och har ett stort värde för landskaps-bilden. Som helhet utgör området en kulturmiljö av mycket högt värde.	Hallsberg
34. Fagerlid	Odlingslandskapet och gårdarna Fagerlid, Höghult och Näggestorp ligger på krönet av en förkastning som avgränsar Vibyslätten från skogsbygden i söder. Spår av äldre tiders brukning i bl a ett antal spridda röjningsrösen och röjda ytor. Bebyggelsen härstammar i huvudsak från 1800-talets senare del. Det småskaliga odlingslandskapet har sitt högsta	Hallsberg

	värde på grund av sitt läge på förkastningens krön och tidigare kunde man se ut över hela Närke-slätten härifrån.	
35. Frommatorp	Torp- och gruvmiljö. Bebyggelsen tillkom troligen under 1800-talet och vid århundradet slut fanns elva torp här, varav ett soldattorp, tillhörande de närliggande gårdarna Fagerlid, Höghult, Esslatorp och Näggestorp. I början av 1900-talet försvann torpen ett efter ett. Husgrunder, källare, åkerterrasser, stenmurar, röjningsrösen och kulturväxter finns kvar idag. Frommatorps gruvor inmutades 1816, men gruvdriften hade sannolikt pågått även före detta. Inskrifter i berghäll anger år 1783 och 1789. Det sägs att Gustaf III besökt gruvorna 1789. I området finns två vattenfyllda gruvhål, flera skrotstensvarp och skärpningar. De många torplämningarna vittnar om den omfattande nyodling som skedde i samband med 1800-talets befolkningsökning och tillsammans med gruvmiljön utgör området en kulturmiljö av högt kulturhistoriskt värde.	Hallsberg
38. Karstorp - Törntorp	Odlingslandskapet vid Karstorp och Törntorp har troligen tillkommit som nyodlingsverksamhet under 1500-talets senare del och 1600-talets första hälft. Som en ”ö” i den omkringliggande kompakta skogen bildar gårdarna och odlingslandskapet kring Karstorp, Törntorp, Simonstorp och Lövåsen ett öppet och värdefullt kulturlandskap. Området ligger längst upp i förkastningsslutningen på tre uddar med odlingsmark och med raviner som nyttjats som ängsmark mellan. Om det slitsamma arbetet med att stenröja all odlingsmark vittnar de många stenmurarna om, vilka löper längs området vägar och åkerkanter. Områdets höga kulturhistoriska värden finns i huvudsak i odlingslandskapet. Större delen av dagens åkrar har varit avgränsade på samma sätt åtminstone sedan 1870-talet.	Hallsberg

21. Tidavad och Brotorp	Bl a Tidavads kyrka med omgivande bebyggelse, i korsning med Tidån.	Mariestad
5. Äspång samt Riksberg	Bebyggelsemiljöerna vid Äspångs radby samt Riksberg ligger på en höjdsträckning med markerna runt omkring. Byggnader av intresse är uppförda strax före sekelskiftet 1900, alla med typiska drag av schweizerstilen. Gårdarna är alla intakta med välhållna mangårdar och ekonomibygnader.	Töreboda
8. Larv kyrkby	Larvs kyrka är belägen på en höjd i nordvästra delen av socknen. Vid kyrkan ligger Hubo, Kaggården och Prästegården vilka inte utskiftats vid 1800-talets ägoskiftet. I området finns en betydande mängd fornlämningar, varav Larva Bäsing är en. Före detta lanthandel med magasinsbyggnad vittnar om byns tidigare funktion som centrum. Området visar prov på ett kulturlandskap där flera årtusenden lämnat spår och där Larvs centrum av ålder legat med fornlämningar, kyrka, vägkorsning och ej utskiftade gårdar.	Vara
9. Tubbetorp	Tubbetorp i Österbitterna socken ligger i ett småkuperat övergångslandskap mellan slätten och skogsområdet söder därom. Det är ett kulturlandskap med småjordbruk, där åkrarna är i mindre format och en stor del är betesmark. I trevägskorsningen har en bebyggelsekoncentration bildats. Laga skifte genomfördes 1858 men fortfarande ligger gårdarna relativt tätt. Tubbetorp med omgivningar är ett ålderdomligt kulturlandskap rikt på fornlämningar.	Vara
FBK9 Vårgårda herrgård	Vårgårda herrgårdsområde.	Vårgårda
FBK12 Algutstorp	Ett fornlämnings- och kulturlandskapsområde vid Algutstorp.	Vårgårda